

رہنمائی و ترویج اسلامی

۵

تربیت اسلامی از نگاہ رہبر فرزانه انقلاب

مدیریت
تشکل تربیتی

جلد
پنجم

www.ketab.ir
www.nashrestbooks.com

۵

مدیریت تشکل تربیتی

به سفارش: جامعه فعالان تربیتی فتح الفتوح

ایده پرداز و طراح پروژه: مجتبی وافی بزدی

تدوین و تنظیم متن: علی فاطمی پور، مرتضی رجایی

مدیر پروژه و ناظر محتوایی: سید حسن یوسفی

پژوهشگران: سید حسین میری، جعفر وحیدیان، محمد علی بیلتن، سید مرتضی شرافت،

محمد حسن مسعودی

نمونه خوان ها: فاطمه جعفری نجف آبادی، مجتبی غلامی، محسن حسینی، محمد حسین حکایاتی

نشر: شهید کاظمی

شابک: ۳-۱۴۵-۶۲۲-۹۷۸ | شابک دوره: ۸-۲۴۹-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸ | نوبت چاپ: پنجم، زمستان ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه | قیمت: ۵۵,۰۰۰ تومان

مدیریت هنری و آماده سازی: مؤسسه شهید کاظمی

۵۷۲

تمامی حقوق برای ناشر شهید کاظمی محفوظ است

سرشناسه: فاطمی پور، علی، ۱۳۷۰- گردآورنده | عنوان و نام پدیدآور: تربیت اسلامی از نگاه مهر انقلاب و تدوین و تنظیم متن علی فاطمی پور، مرتضی رجایی، پژوهشگران معین علیراده... [و دیگران] | به سفارش جامعه فعالان تربیتی فتح الفتوح | اطلاعات نشر: رقم انتشارات شهید کاظمی، ۱۴۰۱ | مشخصات ظاهری: ج ۵، ۱۲/۵، ۲۷۵ س.م. | شابک: ۵-۱۴۱-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸، ج ۱، ۱۴۲-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸، ج ۲، ۱۴۳-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸، ج ۳، ۱۴۴-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸، ج ۴، ۱۴۵-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸، ج ۵ | وضعیت فهرست نویسی: فیبا | یادداشت: پژوهشگران معین علیراده، محمد حسین فلاح، حسین حیدری، محمد علی نجات بخش، محمد بخشی | یادداشت: پژوهشگران جلد دوم حسین قدیریان، کمال مروی شریف آبادی، جواد حیاتی، محمد جواد آسایش طلب طوسی | یادداشت: پژوهشگران جلد سوم محمد حسین فتدلیق سارون، میرمصلحی موسوی، محمدباقر دهقان، سید عبدالعظیم موسوی، سید محمد رضا کاظمی | یادداشت: پژوهشگران جلد چهارم هادی قلعه نوی، سید حسن یوسفی، صالحی، روح الله ملکی | یادداشت: کتابنامه | مندرجات: ج ۱. اهداف تربیت اسلامی به ضمیمه ضرورت، موضوع و مفهوم تربیت - ج ۲. اصول، مراحل، عوامل و موانع تربیتی - ج ۳. مؤثران تربیتی - ج ۴. برنامه های تربیتی - ج ۵. مدیریت تشکل تربیتی | موضوع: خامنه ای، سید علی رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۰ - -- دیدگاه درباره تربیت اخلاقی | موضوع: Views on moral education, Sayyed Ali Khamene'i, Sayyed Ali Khamene'i | موضوع: تربیت اخلاقی - جنبه های مذهبی - اسلام | Moral education -- Religious aspects -- Islam | اسلام و آموزش و پرورش | Education | موضوع: تربیت اخلاقی - جنبه های مذهبی - اسلام | Moral education -- Religious aspects -- Islam | اسلام و آموزش و پرورش | Islamic education | شناسه افزوده: رجایی، مرتضی، ۱۳۶۲ - گردآورنده | شناسه افزوده: علیراده، معین، ۱۳۶۹ - شناسه افزوده: جامعه فعالان تربیتی فتح الفتوح | رده بندی کنگره: ۹۶۹/DSR | رده بندی دیویی: ۸۴۴/۹۵۵ | شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۷۹۷۶۲ | اطلاعات کورکد کتابشناسی: فیبا

دفتر مرکزی نشر و پخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول،

فروشگاه ۱۳۱ | شماره تماس: ۰۶ - ۳۷۸۴۰۸۴۴ - ۰۲۵

www.manvaketab.ir | سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۴۱۴۱

@nashreshahidkazemi

باشگاه مخاطبان

فهرست

۵	کتابخانه و فضای مطالعه و تفریح در خانواده
۶	تفاهات و تفاهات در خانواده
۷	نظم و انضباط در خانواده
۸	تفاهات و تفاهات در خانواده
۹	سختی و آسایش در خانواده
۱۰	مقدمه
۱۱	بخش یکم
۱۲	بایسته‌های مدیریتی ۱۵
۱۳	بایسته‌های بینشی
۱۴	۱. درک ارزش مندی و ابعاد اثرگذاری مسئولیت خود
۱۵	۲. آرمان‌گرایی در عین واقع‌بینی
۱۶	۳. درک گستره و عمق اثرگذاری بر افراد زیر مجموعه
۱۷	بایسته‌های گرایشی
۱۸	۱. ایمان به ارزش‌های اسلام و انقلاب
۱۹	۲. اعتماد به خدا و انس با معنویت
۲۰	۳. تعهد به مردم و نظام اسلامی
۲۱	۴. اخلاص و قصد قربت

- ۲۳ ۵. شکرگزاری برای داشتن مأموریت در نظام اسلامی
- ۲۴ ۶. دوری از غرور و خودشگفتی
- ۲۵ ۷. بی‌علاقگی به ستایش شدن از سوی دیگران
- ۲۵ بایسته‌های رفتاری
- ۲۵ ۱. تقوا
- ۲۸ ۲. مسئولیت‌پذیری
- ۳۰ ۳. وجدان‌کاری
- ۳۱ ۴. انضباط اجتماعی
- ۳۱ ۵. شجاعت و شهامت‌اقدام
- ۳۲ ۶. ایستادگی در برابر مشکلات و مأیوس نشدن
- ۳۲ ۷. تحمل سختی‌ها و ناکامی‌ها
- ۳۳ ۸. اخلاق‌مداری
- ۳۴ ۹. مردمی بودن
- ۳۴ ۱۰. روحیه جهادی
- ۳۵ ۱۱. جدیت در کار
- ۳۶ ۱۲. پُرکاری
- ۳۶ ۱۳. سعه صدر
- ۳۸ ۱۴. پرهیز از شتاب‌زدگی
- ۳۹ ۱۵. نشاط و خستگی‌ناپذیری
- ۴۰ ۱۶. دوری از تنبلی
- ۴۰ ۱۷. ابتکار
- ۴۱ ۱۸. هوشمندی برای قرار نگرفتن در مواضع تهمت
- ۴۱ ۱۹. نداشتن روحیه اسراف و ریخت و پاش
- ۴۲ ۲۰. دوری از لجاجت و پذیرش اشتباه
- ۴۳ ۲۱. هنر عبور از موانع

بخش دوم:

- ۴۵..... وظیفه‌های مدیریتی
- ۴۷..... مربوط به برنامه‌ریزی
- ۴۷..... ۱. تشکیل هیئت اندیشه‌ورز و تعیین چشم انداز.
- ۴۹..... ۲. برنامه‌ریزی بر اساس چشم انداز واضح و روش
- ۵۰..... ۳. پیش‌بینی راه‌های پیشرفت
- ۵۰..... مربوط به تصمیم‌گیری و اجرا
- ۵۰..... ۱. انجام کارها با کارشناسی دقیق
- ۵۱..... ۲. رفتارهای سنجیده و مستدل داشتن
- ۵۱..... ۳. جزئی‌نگری در عین کلی‌نگری
- ۵۲..... ۴. رعایت اولویت‌ها
- ۵۲..... ا. کار اولویت‌دار
- ۵۴..... ب. زمان انجام کار
- ۵۴..... ج. تطبیق اولویت با امکانات و سرمایه‌ها
- ۵۵..... ۵. انجام کارها با دقت و به دور از عجله
- ۵۷..... ۶. جلوگیری از رکود کارها
- ۵۷..... ۷. پیگیری برای انجام کارها
- ۵۸..... مربوط به سازماندهی
- ۵۸..... ۱. شایسته‌سالاری
- ۵۸..... ۲. شناخت توانایی‌ها و به کار بستن آن‌ها
- ۵۹..... ۳. شناسایی و جذب و گزینش نیروهای خوب
- ۶۱..... ۴. پرهیز از اختلاف‌ها
- ۶۱..... ۵. رساندن اختلاف‌ها به هماهنگی و همگرایی
- ۶۲..... ۶. حفظ رویکرد اسلامی در همه برخوردها
- ۶۲..... ۷. مواجهه متناسب با عملکرد افراد با آن‌ها

۸. حفظ کرامت در مواجهه با افراد، حتی در مقام توبیخ ۶۳
۹. احیای وجدان کاری در اعضا ۶۴
۱۰. جذب حداکثری ۶۴
۱۱. عوض کردن نیروهای خسته و کهنه ۶۴
- مربوط به رهبری ۶۵
۱. رهبری ۶۵
۲. تقویت معنویت و ارتباط با خدای متعال ۶۵
۳. تقویت ایمان در خود و افراد زیر مجموعه ۶۶
۴. توجه به یاد خدا و توسل به پروردگار ۶۷
۵. انطباق کامل با الگوی اسلامی ۶۸
۶. پشتیبانی معنوی از افراد زیر مجموعه ۶۸
- مربوط به نظارت و ارزیابی ۶۸
۱. تشکیل هیئت های رصدگر در کنار هیئت های اندیشه ورز ۶۸
- أ. تنظیم میزان شتاب حرکت ۶۹
- ب. نظارت و ارزیابی ۷۰
۲. مراقبت دائم برای پیش رفتن کار و منحرف نشدن ۷۳
۳. عبرت گرفتن از اشتباهات خود و دیگران ۷۴
۴. توجه به نقاط ضعف و قوت در کنار یکدیگر ۷۵
- مربوط به برقراری ارتباط ۷۵
۱. پرهیز از مبالغه و منت گذاشتن ۷۵
۲. تبلیغات درست و به اندازه ۷۶
- فهرست منابع ۷۷

سخن فتح الفتوح^۱

سال‌ها بود که جنبه‌های مختلف مسئله تربیت اسلامی را در دیدگاه‌های اندیشمندان تربیتی بررسی می‌کردیم و می‌کوشیدیم تا به زوایای پنهان نگاه آن‌ها دست یابیم. باورمان این بود که اگر مسئله تربیت اسلامی از دیدگاه اندیشمندان مختلف به درستی تبیین شود و تحلیل عمیق و دقیقی از این دیدگاه‌ها ارائه گردد، راه پژوهش و پیشرفت برای مؤسسات، مدارس، فعالان، مربیان و دغدغه‌مندان عرصه تربیت اسلامی بسیار هموارتر می‌شود. اندیشمندان مسلمان، از زاویه نگاه خود به کلام معصومین و آیات قرآن نگریسته‌اند و سعی کرده‌اند تا مسائل روز جامعه اسلامی را با نگاه تربیتی و

۱. جامعه فعالان تربیتی فتح الفتوح که از سال ۱۳۹۰ با عنوان کارگروه مجموعه‌های تربیت محور جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی شکل گرفت، به دنبال توسعه کمی و بهبود کیفی فعالیت‌های مردمی در عرصه تربیت کودک و نوجوان است. برگزاری دوره‌های متعدد تربیتی، تربیت نیروی متخصص در عرصه تربیت کودک و نوجوان، انجام پژوهش‌های راهبردی و کاربردی، ارائه مباحث کاربردی تربیت در قالب آموزش مجازی، اجرای طرح‌های ملی جهت توانمندسازی و شبکه‌سازی فعالان و تشکل‌های تربیتی سراسر کشور بخشی از فعالیت‌های این مجموعه است.
جهت آشنایی بیشتر و ارتباط با فتح الفتوح به آدرس www.fatholfotooh.net مراجعه نمایید.

با تمرکز بر دورهٔ کودکی و نوجوانی پاسخ دهند؛ اما آنچه جایش خالی است و بسیار به چشم می‌آید، تحلیلی موشکافانه از نیازهای جامعه اسلامی و حرکت آن به سمت تمدن نوین اسلامی بود.

آنچه دغدغه‌مندان عرصهٔ تربیت را به سوی مطالعه، دقت، فهم، تفکر و تحقیق در دیدگاه‌های رهبر فرزانه انقلاب دربارهٔ تربیت می‌کشاند، نگاه جامع ایشان به اتفاقات و مسائل است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جایگاه یک دیده‌بان، منظره‌هایی را دیده و وسعت‌هایی را یافته است که در نگاه غیر او یا نمی‌توان به آن‌ها دست یافت، یا بسیار اندک و حتی نادر است. از سوی دیگر، دیدگاه عمیق و جامع ایشان دربارهٔ اسلام، و انس فزاینده با وحی و تسلط کم‌نظیر بر منابع و حیاتی سبب می‌شود که هیچ یک از فعالان تربیتی از بررسی و مطالعه دیدگاه‌های ایشان بی‌نیاز نباشد.

وقتی آگاهی وسیع رهبر معظم انقلاب دربارهٔ نیازهای جامعه اسلامی با فهمی همه‌جانبه و کاربردی از اسلام پیوند می‌خورد، محصول آن سخنان عمیق و بدیع ایشان است که نمایان‌گر یک مربی آگاه و راه بلد در مسیر تحول و رشد انسان‌ها است. به این ترتیب، بررسی این دیدگاه‌ها بر مطالعه هر اندیشهٔ تربیتی دیگری مقدم می‌شود. دغدغهٔ تربیت اسلامی در نگاه رهبر معظم انقلاب، مبتنی بر دغدغهٔ ایشان در ادامهٔ راه انبیا و فرستادگان الهی است؛ چراکه ایشان تربیت را از حکومت‌داری جدا نکرده است و آن را امری فردی نمی‌داند.

مجموعهٔ پنج جلدی «تربیت اسلامی از نگاه رهبر انقلاب» حاصل تلاش بیش از بیست پژوهشگر تربیتی است که البته جزو فعالان تربیتی حوزهٔ کودک و نوجوان هستند و دوره‌های آموزشی متعددی را برای مربیان و فعالان تربیتی سراسر کشور برگزار کرده‌اند. در تولید این مجموعه که از سال ۱۳۹۴ و بر پایهٔ مسئله‌های تربیتی واقعی میدان تربیت آغاز شد و نزدیک شش سال به طول انجامید، سعی کردیم کتاب‌ها و پژوهش‌های مرتبط را به صورت کامل بررسی

و آسیب‌شناسی کنیم تا مجموعه‌ای متمایز در اختیار دغدغه‌مندان عرصه تربیت اسلامی قرار گیرد. با این همه، هرگز ادعا نمی‌کنیم که توانسته‌ایم به منظومه فکری رهبر معظم انقلاب در عرصه تربیت اسلامی دست یابیم؛ زیرا اساساً رسالت خود را استخراج این منظومه نمی‌دانستیم. مخاطب اصلی این مجموعه، فعالان و تشکل‌های تربیت‌محور هستند؛ اما تلاش شده است شیوه‌تدوین و تولید اثر به گونه‌ای باشد که برای پژوهشگران، مدیران، مربیان و معلمان، فعالان و حتی خانواده‌های دغدغه‌مند در عرصه تربیت نیز قابل استفاده باشد. این مجموعه پنج جلدی در محورهای زیر به نظام مسائل تربیتی پرداخته است:

جلد اول: اهداف تربیت (به ضمیمه ضرورت و موضوع تربیت)؛

جلد دوم: اصول، مراحل، عوامل و موانع تربیتی؛

جلد سوم: مؤثران تربیتی؛

جلد چهارم: برنامه‌های تربیتی؛

جلد پنجم: مدیریت تشکل تربیتی.

به خود خواهیم بالید اگر توانسته باشیم گامی کوچک در مسیر ترویج تفکر ناب و پرارزش رهبر حکیم انقلاب برداریم. اکنون حاصل سال‌ها تلاش جمعی ما پیش روی شما است. تدوین‌کنندگان این اثر خود را از پیشنهادها و نظرات شما خوانندگان عزیز و صاحبان اندیشه بی‌نیاز نمی‌دانند و چشم امید دارند که صاحب نظران، اساتید و مربیان با نکات پربار خود بر غنای این اثر در آینده بیفزایند. باشد که بتوانیم در دولت حضرت حجت (عج) سربازی کنیم.